

Sygn. akt IV Ca 840/20

POSTANOWIENIE

Dnia 28 kwietnia 2021 r.

Sąd Okręgowy w Płocku IV Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym :

Przewodnicząca: Sędzia Renata Wanecka (spr.)

Sędzia Joanna Świerczakowska

Sędzia Jarosław Pejta

Protokolant: Katarzyna Lewandowska

po rozpoznaniu w dniu 28 kwietnia 2021r. na rozprawie w P.

sprawy z wniosku K. P.

z udziałem (...) S.A. w K.

o ustanowienie służebności przesyłu

na skutek apelacji uczestnika

od postanowienia Sądu Rejonowego w Żyrardowie z 28 września 2020 r.

sygn. akt I Ns 561/18

postanawia:

1. oddalić apelację;
2. zasądzić od (...) S.A. w K. na rzecz K. P. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego za II instancję.

IV Ca 840/20

UZASADNIENIE

K. P. wniósł o odpłatne ustanowienie służebności przesyłu obciążającej nieruchomość stanowiącą jego własność, położoną w miejscowości B. – na rzecz uczestnika (...) S.A. z siedzibą K., w wysokości 40.000 złotych, polegającej na prowadzeniu przez przedmiotowe nieruchomości naziemnej linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia (400 kV) oraz na dostępie uczestnika do urządzeń przesyłowych w celu przeprowadzenia inspekcji ich stanu, usunięcia wszelkich usterek i awarii, a także konserwacji i remontów, w tym wymiany urządzeń na wolne od wad.

W odpowiedzi na wniosek, uczestnik wniósł o jego oddalenie z uwagi na fakt, że dysponuje, nabytym w dobrej wierze, tytułem prawnym do korzystania z nieruchomości wynikającym ze zgody właściciela nieruchomości, ewentualnie z uwagi na zasiedzenie służebności przesyłu. Zakwestionował także wysokość wskazanego we wniosku wynagrodzenia. Uczestnik zgłosił zarzut zasiedzenia służebności przesyłu najpóźniej z dniem 23 kwietnia 2017 roku.

Postanowieniem z 28 września 2020r. Sąd Rejonowy w Żyrardowie ustanowił na rzecz (...) S.A. w K. służebność przesyłu obciążającą nieruchomość znajdującą się w obrębie K., gmina B., powiat (...), województwo (...), oznaczoną

numerem(...), dla której Sąd Rejonowy w Żyrardowie w V Wydziale Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą (...), przy czym pas służebności przesyłu obejmuje obszar o powierzchni 3157 m², w granicach oznaczonych punktami 51 – 52 – 54 – 53 – 51, zaznaczony na mapie sporządzonej przez biegłego geodetę E. G., zaewidencjonowanej przez Starostę Powiatu G. pod numerem P. (...).2019. (...), która to mapa stanowi integralną część niniejszego postanowienia, polegającą na prawie przeprowadzenia naziemnej linii elektroenergetycznej 400 kV oraz prawie dostępu do urządzeń przesyłowych w celu konserwacji i remontów, w tym wymiany urządzeń na wolne od wad (punkt 1); zasądził od (...) S.A. w K. na rzecz K. P. kwotę 4.600 zł tytułem wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu opisaney w punkcie 1 postanowienia (punkt 2); oddalił wniosek w pozostałej części (punkt 3); zasądził od uczestnika na rzecz wnioskodawcy 537 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania (punkt 4) oraz nakazał pobrać od uczestnika na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Żyrardowie 5.194,75 zł tytułem nieuiszczonych wydatków (punkt 5).

Sąd Rejonowy ustalił:

K. P. jest właścicielem nieruchomości rolnej zabudowanej położonej w miejscowości B., stanowiącej działkę ewidencyjną o numerze (...) z obrębu ewidencyjnego K., o powierzchni 2,04 ha, dla której Sąd Rejonowy w Żyrardowie prowadzi księgę wieczystą (...).

Przez nieruchomość przebiega napowietrzna linia elektroenergetyczna o napięciu 400 kV (...) (obecnie: (...)), wybudowana w latach 1985 - 1988 w oparciu o decyzję nr (...) Zastępcy Przewodniczącego Komisji Planowania przy Radzie Ministrów z 29 kwietnia 1985 roku o ustaleniu lokalizacji inwestycji linii 400 kV oraz decyzję Urzędu Wojewódzkiego w S. z 18 czerwca 1988 roku (...).II. (...) o zatwierdzeniu planu realizacyjnego oraz udzieleniu pozwolenia na budowę inwestycji.

Pas technologiczny sieci elektroenergetycznej o szerokości 80 metrów (po 40 metrów od osi linii na całej jej długości), w granicach ewidencyjnych nieruchomości, zajmuje powierzchnię 3157 m². Na nieruchomości nie ma posadowionych słupów linii.

Budowa linii następowała etapami, a końcowy odbiór całej linii nastąpił w dniu 23 listopada 1988 roku, kiedy to do linii załączono napięcie i rozpoczęła się jej eksploatacja.

Oświadczeniem z 23 kwietnia 1987 roku K. P., jako właściciel nieruchomości, wyraził zgodę na przeprowadzenie na nieruchomości przez Zakład (...) z siedzibą w Ł., zgodnie z przedłożonym projektem i decyzją o lokalizacji inwestycji, linię elektroenergetyczną o napięciu 400 kV.

Od daty budowy do chwili obecnej, linia elektroenergetyczna na nieruchomości jest nieprzerwanie eksploatowana, tj. w zakresie przesyłu energii, przeglądów, konserwacji, remontów i innych czynności – przez przedsiębiorstwo przesyłowe, funkcjonujące początkowo jako Zakład (...) w Ł..

W wyniku podziału przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą Centralny O. Energetyczny w W. z dniem 31 grudnia 1988 roku, na bazie Zakładu (...) w Ł. utworzone zostało przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą „ Zakład (...) z siedzibą w Ł.” z dniem 1 stycznia 1989 r.

Z kolei na podstawie zarządzenia nr 182/O./93 Ministra Przemysłu i Handlu z 9 lipca 1993 roku dokonano podziału tego przedsiębiorstwa państwowego, na mocy którego Zakład został przekształcony w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa pod nazwą Zakład (...) S.A. w Ł., w celu wniesienia przez Skarb Państwa zorganizowanej części mienia przedsiębiorstwa – w tym stacje i linie elektroenergetyczne 400 kV – do spółki (...) S.A. w W..

W dniu 24 października 2007 roku spółka (...) S.A. w W. zmieniła nazwę na (...) S.A. w W..

W dniu 28 grudnia 2007 roku spółka uległa podziałowi. W podziale uczestniczyła spółka (...) S.A. w W., która przejęła wydzieloną część majątku spółki, w tym linię 400 kV. (...) S.A. przejęła też cały majątek sieciowy spółki.

(...) S.A. w W. 12 grudnia 2008 roku zmieniła nazwę na (...) S.A. w K.. Dnia 9 stycznia 2013 roku, spółka ponownie zmieniła nazwę na (...) S.A. w K..

Pismem z 30 lipca 2018 roku K. P. wezwał spółkę (...) S.A. w K. do zawarcia umowy w przedmiocie ustanowienia odpłatnej służebności przesyłu.

Linia elektroenergetyczna wraz z pasem technologicznym przebiega przez nieruchomości, która na tym obszarze jest wykorzystywana rolniczo. Nieruchomość wnioskodawcy nie jest objęta planem zagospodarowania przestrzennego. W Studium (...) ww. obszar znajduje się w strefie produkcji rolnej. Wartość jednorazowego wynagrodzenia w związku z ustanowieniem na nieruchomości wnioskodawcy, obejmującej obszar o powierzchni 3157 m² w granicach oznaczonych punktami 51-52-54-53-51, zaznaczony na mapie sporządzonej przez biegłego geodetę E. G., zaewidencjonowanej przez Starostę Powiatu G. pod numerem P. (...)2019. (...), wynosi 4.600 zł.

Dokonując oceny prawnej, Sąd I instancji podniósł, że możliwość ustanowienia służebności przesyłu przewiduje przepis art. 305¹ kc, który stanowi, że nieruchomość można obciążyć na rzecz przedsiębiorcy, który zamierza wybudować lub którego własność stanowią urządzenia, prawem polegającym na tym, że przedsiębiorca może korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej, zgodnie z przeznaczeniem tych urządzeń (służebność przesyłu).

Stosownie zaś do przepisu art. 305² § 2 kc, jeżeli przedsiębiorca odmawia zawarcia umowy o ustanowienie służebności przesyłu, a jest ona konieczna do korzystania z urządzeń, o których mowa, właściciel nieruchomości może żądać odpowiedniego wynagrodzenia w zamian za ustanowienie służebności przesyłu.

Sąd wskazał, że z przytoczonych przez uczestnika okoliczności niezaprzeczonych przez wnioskodawcę, a wręcz znajdujących potwierdzenie w zgromadzonym materiale dowodowym, wynika w sposób oczywisty, jakie urządzenia, kiedy i przez kogo zostały posadowione, czas objęcia w użytkowanie przedmiotowych urządzeń energetycznych, a nadto ciągłość tego użytkowania przez uczestnika po swoich poprzednikach prawnych.

Na nieruchomości stanowiącej własność wnioskodawcy znajdują się trwałe urządzenia w postaci linii energetycznych stanowiące składniki przedsiębiorstwa uczestnika służące do przesyłu energii elektrycznej, a zatem – zdaniem Sądu I instancji - istnieją przesłanki do ustanowienia służebności przesyłu.

Jednocześnie Sąd uznał, że podnoszony przez uczestnika zarzut zasiedzenia służebności przesyłu, jest niezasadny.

Instytucja służebności przesyłu została wprowadzona 3 sierpnia 2008 r. przepisami ustawy z 30 maja 2008 r. (Dz. U z 2008 r. nr 116 poz. 731). Możliwość stwierdzenia przez Sąd nabycia przez zasiedzenie prawa służebności gruntowej, na rzecz przedsiębiorstwa odpowiadającej treścią służebności przesyłu przed wejściem w życie przepisów art. 305¹ – art. 305⁴ kc, potwierdza orzecznictwo Sądu Najwyższego. O możliwości takiej stwierdził Sąd Najwyższy m.in. w uchwale z 7 października 2008r. (III CZP 89/08, Biuletyn SN z 2008r., nr 10).

Stosownie zaś do art. 292 kc, służebność gruntowa może być nabyta przez zasiedzenie tylko w wypadku, gdy polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia. Przepisy o nabyciu własności nieruchomości przez zasiedzenie stosuje się tu odpowiednio. Zawarte w zdaniu drugim art. 292 kc odesłanie do przepisów o nabyciu własności nieruchomości przez zasiedzenie, obejmuje tylko kwestie nieuregulowane w zdaniu pierwszym tego artykułu i pozwala na stosowanie do zasiedzenia służebności gruntowej przepisów o nabyciu nieruchomości przez zasiedzenie jedynie „odpowiednio”. Do zasiedzenia służebności gruntowej nie ma zatem zastosowania wymaganie posiadania samoistnego (art. 172 § 1 kc w zw. z art. 336 kc). Znajdują natomiast odpowiednie zastosowanie przepisy o nabyciu nieruchomości przez zasiedzenie, dotyczące terminów posiadania, w zależności od dobrej lub złej wiary posiadacza (art. 172 § 1 i 2 kc), biegu zasiedzenia w stosunku do małoletniego (art. 173 kc), odpowiedniego stosowania przepisów o biegu przedawnienia

roszczeń (art. 175 kc) i możliwości doliczenia posiadania poprzednika (art. 176 kc) - tak Sąd Najwyższy w uchwale z 11 lutego 2010 r. w sprawie I CSK 181/09.

Art. 172 § 1 kc stanowi, że posiadacz nieruchomości nie będący jej właścicielem nabywa własność, jeżeli posiada nieruchomość nieprzerwanie od lat dwudziestu jako posiadacz samoistny, chyba że uzyskał posiadanie w złej wierze (zasiedzenie). Stosownie do paragrafu 2 cytowanego przepisu, po upływie lat trzydziestu posiadacz nieruchomości nabywa jej własność, choćby uzyskał posiadanie w złej wierze. Przytoczona wyżej treść artykułu 172 kc, została wprowadzona do porządku prawnego 1 października 1990 r. na mocy ustawy z dnia 28 lipca 1990 r. o zmianie ustawy Kodeks cywilny (Dz. U. 1990.55.321). Wcześniej przepisy prawa przewidywały krótsze terminy zasiedzenia, wynoszące 10 lat dla posiadaczy w dobrej wierze i 20 lat dla posiadaczy w złej wierze. Ustawa z 28 lipca 1990 r., zmieniając długość okresu zasiedzenia, wprowadziła również przepis przejściowy, a mianowicie art. 9, zgodnie z którym, do zasiedzenia, którego bieg rozpoczął się przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się od tej chwili przepisy niniejszej ustawy; dotyczy to w szczególności możliwości nabycia prawa przez zasiedzenie. Zatem do przypadków zasiedzenia, które nastąpiło przed wejściem w życie ustawy nowelizującej (1 października 1990 r.), będą miały zastosowanie 10-letnie i 20-letnie okresy posiadania, przewidziane w art. 172 kc w brzmieniu obowiązującym przed tą datą (tak: Sąd Najwyższy w postanowieniu z 2 września 1993 r. II CRN 89/93).

Z kolei art. 176 § 1 kc stanowi, że jeżeli podczas biegu zasiedzenia nastąpiło przeniesienie posiadania, obecny posiadacz może doliczyć do czasu, przez który sam posiada, czas posiadania swego poprzednika. Jeżeli jednak poprzedni posiadacz uzyskał posiadanie nieruchomości w złej wierze, czas jego posiadania może być doliczony tylko wtedy, gdy łącznie z czasem posiadania obecnego posiadacza wynosi przynajmniej 30 lat (do 30 września 1990 r. co najmniej 20 lat).

Zdaniem Sądu Rejonowego, w niniejszej sprawie nie ma wątpliwości, że poprzednicy prawni uczestnika byli posiadaczami służebności przesyłu. Korzystali bowiem z nieruchomości wnioskodawcy w taki sposób, jakby przysługiwała im służebność przesyłu. Uczestnik eksploatuje urządzenia przesyłowe, jego pracownicy dokonują konserwacji i w razie konieczności, napraw linii. To samo dotyczy poprzedników prawnych uczestnika. Czynności te świadczą o posiadaniu służebności.

Bieg terminu zasiedzenia służebności gruntowej rozpoczyna się od chwili, gdy posiadacz tej służebności przystąpił do korzystania z trwałego i widocznego urządzenia. W realiach przedmiotowej sprawy uznać należy, iż termin do zasiedzenia przez uczestnika służebności gruntowej co do linii 400 kV relacji R. – O., przebiegającej przez działkę nr (...), rozpoczął bieg w dniu 23 listopada 1988 roku, kiedy to linia została oddana do użytku i nieprzerwanie do chwili obecnej jest nią przesyłana energia elektryczna. Zatem od tego dnia z całą pewnością linia ta jest nieprzerwanie eksploatowana przez uczestnika i jego poprzedników prawnych. Okoliczność ta, w ocenie Sądu I instancji została wystarczająco udowodniona dokumentami w postaci decyzji administracyjnych oraz zeznań świadków.

Kolejną kwestią wymagającą rozważenia jest istnienie dobrej wiary po stronie uczestnika i jego poprzedników prawnych.

Zdaniem Sądu, uczestnik posiadał służebność gruntową o treści odpowiadającej służebności przesyłu w złej wierze. Uczestnik nie dysponuje umową cywilnoprawną zawartą z właścicielem nieruchomości zawartą we właściwej formie tj. formie aktu notarialnego zgodnie z art. 245 § 1 kc, nie przedstawił również odpowiedniej decyzji administracyjnej.

Sąd Rejonowy podkreślił, że obecnie w judykaturze przyjęło się bardzo ściśle rozumienie dobrej wiary. W uchwale z 18 grudnia 2016 r. (III CZP 86/16) - Sąd Najwyższy wskazał, że obala niewątpliwie domniemanie dobrej wiary nieuprawnionego posiadacza nieruchomości w zakresie treści służebności przesyłu wykazanie w sprawie o stwierdzenie zasiedzenia lub w innej sprawie przy rozstrzygnięciu podniesionego w niej zarzutu zasiedzenia, że uzyskał on to władztwo całkowicie samowolnie, tj. nie zawierając odpowiedniej umowy z właścicielem, ani nie uzyskując odpowiedniej decyzji administracyjnej na podstawie właściwych przepisów (obecnie w praktyce doniosłość w tym względzie, jako ewentualna podstawa nabycia uprawnienia do posadowienia urządzeń przesyłowych, mają tylko dwa

przepisy: art. 35 ust. 1 ustawy z 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości i art. 70 ust. 1 ustawy z 29 kwietnia 1985r. o gospodarce gruntami i wywłaszczeniu nieruchomości).

W ocenie Sądu I instancji, stan faktyczny rozpoznawanej sprawy nie daje podstaw do stwierdzenia, że uczestnik postępowania legitymuje się jakimkolwiek tytułem prawnym do korzystania z gruntu wnioskodawcy.

Wobec tego, że bieg terminu zasiedzenia został przerwany złożeniem 12 września 2018 r. przedmiotowego wniosku, nie upłynął okres konieczny do zasiedzenia służebności w złej wierze.

Skoro Sąd nie uwzględnił zarzutu uczestnika nabycia przez zasiedzenie służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu uznał, że uczestnik nie dysponuje tytułem prawnym do posiadania nieruchomości wnioskodawcy w zakresie służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu, co do linii o mocy 400 kV.

Oznacza to, że roszczenie wnioskodawcy o ustanowienie służebności przesyłu jest zasadne. W sytuacji, gdy uczestnik jest właścicielem urządzeń, o których mowa w art. 49 kc, znajdujących się na nieruchomości wnioskodawcy, a przedsiębiorca przesyłowy odmawia im zgody na zawarcie umowy o ustanowienie służebności przesyłu, koniecznej dla właściwego korzystania z tych urządzeń, to spełnione są przesłanki art. 305² § 2 kc, konieczne dla wystąpienia z żądaniem ustanowienia takiej służebności na drodze sądowej.

Między wnioskodawcą a uczestnikiem nie była sporna okoliczność obszaru zajmowanego przez służebność na nieruchomości wnioskodawcy.

Biegły geodeta naniósł na mapę przebieg służebności, przy uwzględnieniu wspólnego stanowiska uczestników. Mapa sporządzona przez biegłego spełnia wymogi wynikające z prawa geodezyjnego i kartograficznego, została przyjęta do państwowego zasobu przez uprawniony organ.

Wynagrodzenie za ustanowienie służebności obciążające uczestnika ustalone zostało na podstawie opinii biegłego rzeczoznawcy majątkowego W. Z., której uczestnicy ostatecznie nie kwestionowali i wynosi 4.600 zł.

W orzecnictwie Sądu Najwyższego ukształtował się pogląd, że odpowiednie wynagrodzenie za ustanowienie służebności przesyłu powinno być ustalone proporcjonalnie do stopnia ingerencji w treść prawa własności, uwzględniać wartość nieruchomości i w takim kontekście mieć na względzie szkodę właściciela z uszczuplenia prawa własności. Dowód jej wykazania ciąży na właścicielu, zgodnie z regułą art. 6 kc. Określając wynagrodzenie za ustanowienie służebności przesyłu, należy odmiennie ocenić uciążliwości powstające dla właściciela nieruchomości obciążonej służebnością, gdy dopiero ma zostać zainstalowana nowa linia przesyłowa z budowlami towarzyszącymi (np. słupy, stacje transformatorowe itp.), a odmiennie, gdy linia ta już istnieje od wielu lat. O wynagrodzeniu decydują bowiem wtedy głównie te uciążliwości, których może doznać właściciel nieruchomości obciążonej w przyszłości (np. musząc znosić wstęp na działkę konserwatorów urządzeń przesyłowych). Ustalone przez biegłego wynagrodzenie jest zatem odpowiednie do stopnia ingerencji uczestnika w prawo własności wnioskodawcy.

Dlatego Sąd oddalił wniosek w zakresie ustalenia wynagrodzenia wyższego niż kwota 4.600 zł.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 520 § 2 kpc, mając na względzie, że interesy stron okazały się sprzeczne. Wynik postępowania należy zaś utożsamiać z przegraniem sprawy przez uczestnika postępowania, to jego zatem obciążono kosztami i wydatkami postępowania. Wiązało się to z obowiązkiem zwrotu wnioskodawcy poniesionych przez niego kosztów, na które złożyły się: opłata od wniosku w wysokości 40 zł, wynagrodzenie pełnomocnika 480 zł (§ 5 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych), powiększone o opłatę skarbową w kwocie 17 zł.

Nadto uczestnik postępowania powinien zwrócić Skarbowi Państwa wydatki wyłożone tymczasowo przez Skarb Państwa, w zakresie w jakim nie zostały one pokryte z zaliczki uiszczonyj przez uczestnika tj. kwotę 5.194,75 zł (art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych).

Apelację od postanowienia złożyły (...) S.A. w K. w części, a mianowicie w punktach 1, 2, 4, 5 i zarzucił naruszenie:

- art. 233 kpc w zw. z art. 245 kpc poprzez dokonanie oceny dowodu z dokumentów w postaci: oświadczenia K. P. z 23 kwietnia 1987r. w sposób niewszechstronny, z pominięciem ustalenia wypływającego z tego dowodu faktu, iż zgoda na przeprowadzenie linii 400 kV została wyrażona przez uprawnionego właściciela działki o numerze ewidencyjnym (...) w miejscowości K., gmina B. w ramach ustawy z 29 kwietnia 1985r. o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości i w następstwie procedur w niej przewidzianych, co oznacza, że stanowi ona – na wzór decyzji wywłaszczeniowej, która wyprzedza podstawę do przypisania poprzednikowi prawnemu uczestnika dobrej wiary, a to zgodnie z uchwałą Sądu najwyższego z 8 grudnia 2016r. w sprawie III CZP 86/16, LEX 2162826, na którą powołuje się Sąd Rejonowy w Żyrardowie w zaskarżonym postanowieniu z 28 września 2020r.;

- art. 233 kpc w zw. z art. 245 kpc poprzez błędną ocenę dowodu z dokumentów w postaci: oświadczenia K. P. z 23 kwietnia 1987r. oraz protokołu odbioru technicznego i przekazania do eksploatacji linii 400 kV K. – O. z 23 listopada 1988r., polegającą na wyprowadzeniu z nich wniosków nielogicznych i sprzecznych z zasadami doświadczenia życiowego, sprowadzających się do przyjęcia początkowej daty biegu zasiedzenia służebności od 23 listopada 1988r., podczas gdy zajęcie nieruchomości wnioskodawcy na potrzeby linii 400 kV R. – M., miało miejsce na długo przed dokonaniem odbioru w/w linii energetycznej i sporządzeniem z tej czynności protokołu, bowiem już 23 kwietnia 1987r. K. P. wyraził zgodę na przeprowadzenie tej linii przez teren jego nieruchomości, co oznacza, że od tego dnia uczestnik nią dysponował w celu wzniesienia na niej urządzenia przesyłowego i dalszej jego eksploatacji, które to prawo wynikało wprost z przepisów ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości;

- art. 7 kc, art. 341 kc i art. 172 kc w zw. z art. 6 kc poprzez nieuprawnione uznanie w ramach zgromadzonego materiału dowodowego, że miało miejsce obalenie prawnie wiążącego domniemania dobrej wiary wynikającego z art. 234 kpc, podczas gdy przeciwdowód w tym zakresie w ogóle nie został zaproponowany przez wnioskodawcę i przeprowadzony przez Sąd, co oznacza, że do niego nie doszło;

- art. 305¹ kc w zw. z art. 305⁴ kc w zw. z art. 285 § 1 kc oraz w zw. z art. 292 kc poprzez ich niezastosowanie i uznanie, że uczestnik nie nabył przez zasiedzenie na gruncie wnioskodawcy służebności przesyłu;

- art. 172 § 2 kc poprzez błędne zastosowanie i uznanie, że w niniejszej sprawie poprzednikowi prawnemu uczestnika należy przypisać przymiot złej wiary w momencie przystępowania do realizacji budowy linii energetycznej, podczas gdy w niniejszym stanie faktycznym brak jest dowodu zaoferowanego w myśl art. 6 kc przez wnioskodawcę potwierdzającego to przyjęcie, zaś przedłożona zgoda K. P. z 23 kwietnia 1987r., jako złożona w oparciu o przepisy ustawy o gospodarce nieruchomościami i wywłaszczaniu nieruchomości, potwierdza status posiadacza w dobrej wierze przedsiębiorstwa przesyłowego, co uzasadnia przyjęcie 20 – letniego biegu zasiedzenia ograniczonego prawa rzeczowego.

Mając na uwadze powyższe zarzuty, apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez oddalenie wniosku o ustanowienie służebności przesyłu oraz zasądzenie na jego rzecz zwrotu kosztów postępowania za obie instancje, ewentualnie wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania z pozostawieniem temu sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego.

W odpowiedzi na apelację wnioskodawca wniósł o jej oddalenie i zasądzenie na jego rzecz zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy podziela ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Rejonowy i przyjmuje je za własne, uznając przy tym, że nie doszło do naruszenia art. 233 kpc w zw. z art. 245 kpc.

Poprzednik prawny uczestnika wybudował urządzenia energetyczne na nieruchomości stanowiącej działkę nr (...) w miejscowości K., należącej do wnioskodawcy, na podstawie pozwolenia na budowę z 18 czerwca 1988r. Podstawą do wydania tej decyzji było m.in. wyrażenie w dniu 23 kwietnia 1987r., zgody przez K. P. – właściciela nieruchomości - na przeprowadzenie przez Zakład (...) w Ł., inwestycji nr (...), tj. linii elektroenergetycznej o napięciu 400 kV, zgodnie z projektem i decyzją o lokalizacji z 29 kwietnia 1985r. Odbiór techniczny i przekazanie do eksploatacji opisanej wyżej linii energetycznej nastąpiło 23 listopada 1988r. (oświadczenie K. P. z 23 kwietnia 1987r. k: 27, pozwolenie na budowę z 18 czerwca 1988r. k: 61; protokół z odbioru technicznego i przekazania do eksploatacji k: 63 - 66)

Zgodnie z obowiązującym w tamtym okresie art. 75 ust. 1 ustawy z 29 kwietnia 1985r. o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości, (Dz.U.1985.22.99), zakładanie i przeprowadzanie na nieruchomościach, zgodnie z decyzją o lokalizacji inwestycji, ciągów drenażowych, przewodów i urządzeń służących do przesyłania płynów, pary, gazów i energii elektrycznej oraz urządzeń technicznych łączności i sygnalizacji, a także innych podziemnych lub nadziemnych urządzeń technicznych niezbędnych do korzystania z tych przewodów i urządzeń, wymagało zezwolenia terenowego organu administracji państwowej.

Zezwolenie, jakiego udzielił K. P., miało znaczenie dla procesu budowlanego i ograniczało się wyłącznie do zgody na przeprowadzenie inwestycji, a nie na korzystanie z jego nieruchomości w celu eksploatacji i konserwacji linii o napięciu 400 kV. (...) S.A. przedstawiły jedynie decyzję o pozwoleniu na budowę wspomnianej linii, a nie decyzję administracyjną, o jakiej mowa w przytoczonym wyżej art. 75 ust. 1 ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości (w brzmieniu obowiązującym w latach 1987 – 1988).

Wbrew przekonaniu apelującego, oświadczenie K. P. z 23 kwietnia 1987r. nie kreuje uprawnienia poprzednika prawnego uczestnika do służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu. Nie ma zatem podstaw do uznania, że uczestnik w istocie włada tytułem prawnym do korzystania z nieruchomości należącej do wnioskodawcy.

Pozostałe zagadnienia, wokół którego skupiają się zarzuty apelacyjne, to kwestia ustalenia, czy poprzednik prawny uczestnika nabył posiadanie służebności w dobrej wierze. Sąd Okręgowy, podobnie jak Sąd Rejonowy, stoi na stanowisku, że w tym wypadku nie zachodzą okoliczności uzasadniające przyjęcie dobrej wiary.

Koncepcje oceny dobrej wiary posiadacza samoistnego zostały przez Sąd Najwyższy przeanalizowane w uchwale składu siedmiu sędziów z 6 grudnia 1991 r., III CZP 108/91 (OSNC 1992, Nr 4, poz. 98), wraz z przedstawieniem będących ich wyrazem linii orzeczniczych. Według poglądu tradycyjnego, dobra wiara polega na błędnym, ale w danych okolicznościach usprawiedliwionym przekonaniu, że danej osobie przysługuje wykonywane przez nią prawo (uchwała siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 11 grudnia 1975 r. - zasada prawna - III CZP 63/75, OSNCP 1976, Nr 12, poz. 259, oraz uchwała Sądu Najwyższego z 24 marca 1980 r., III CZP 14/80, OSNCP 1980, Nr 9, poz. 161). Inne stanowisko zakłada, że dobra wiara posiadacza jest równoznaczna z jego przekonaniem, opartym na obiektywnych przesłankach, wywodzących się ze stosunku będącego podstawą i przyczyną konkretnego stanu faktycznego, iż wykonując w swoim imieniu prawo, niczyjego prawa nie narusza (uchwała siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 25 maja 1955r. - zasada prawna - I CO 14/55, OSN 1956, Nr 4, poz. 92).

Od początku lat dziewięćdziesiątych XX wieku Sąd Najwyższy konsekwentnie i w zasadzie bez wyjątków odwołuje się do tradycyjnej koncepcji dobrej wiary i według niej ocenia posiadanie wykonywane z zamiarem nabycia prawa przez zasiedzenie. Zgodnie z tą koncepcją, nie jest w dobrej wierze ten, kto wykonuje prawo, o którym wie, że mu nie przysługuje, ale także ten, kto wykonuje nieprzysługujące mu prawo bez tej świadomości, jeżeli przy dołożeniu należytej staranności mógłby się dowiedzieć o rzeczywistym stanie prawnym danej sytuacji. W odniesieniu do służebności gruntowej należy przyjąć, że jej posiadaczem w dobrej wierze jest ten, kto przystępuje do wykonywania posiadania cudzej nieruchomości w zakresie treści konkretnej służebności w błędnym, ale w danych okolicznościach usprawiedliwionym przekonaniu, że przysługuje mu służebność. (uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z 16 maja 2019 r., III CZP 110/18, (...) Biul.SN 2019/5/12)

Przyjęte w orzecznictwie rozumienie dobrej wiary w związku z wykonywaniem posiadania prowadzącego do zasiedzenia, w tym służebności o treści służebności przesyłu, oznacza, że za osobę zasiadającą tę służebność w dobrej wierze można uznać jedynie tego, kto korzysta z cudzej nieruchomości nie w zakresie treści dowolnego prawa, ale wyłącznie w zakresie treści służebności o treści służebności przesyłu, a w danych okolicznościach jego błędne przekonanie o przysługiwaniu mu uprawnień mieszczących się w zakresie tej służebności jest usprawiedliwione. (uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z 16 maja 2019 r., III CZP 110/18, (...) Biul. SN 2019/5/12)

Wytworzenie się błędnego, ale w danych okolicznościach usprawiedliwionego przekonania o powstaniu na rzecz przedsiębiorcy korzystającego z urządzeń przesyłowych posadowionych na cudzym gruncie służebności o treści służebności przesyłu musiałyby mieć oparcie w zdarzeniach, których zaistnienie mogło wywołać takie przekonanie. (uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z 16 maja 2019 r., III CZP 110/18, (...) Biul. SN 2019/5/12)

Nie ma wątpliwości, że Zakład (...) w Ł. dysponował tytułem do zajęcia gruntu należącego do wnioskodawcy w celu wybudowania linii energetycznej 400 kV na odcinku od słupa nr 38 do granic administracyjnych województwa (...), w tym m.in. we wsi K.. W takim celu właściciel nieruchomości, K. P. wyraził zgodę na jej udostępnienie. Decyzja w tym zakresie została wydana na podstawie art. 29 ustawy z 24 października 1974r. – Prawo budowlane (Dz. U. nr 38, poz. 229) oraz § 20 rozporządzenia Ministra Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska z 20 lutego 1975r. (Dz. U. nr 8 poz. 48) i jako taka stanowiła element procesu inwestycyjnego, ale uprawniającego wyłącznie do wybudowania urządzenia energetycznego. Uczestnik nie legitymuje się decyzją wydaną na podstawie art. 75 ust. 1 ustawy z 29 kwietnia 1985 r. o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości, obowiązującego w chwili objęcia przedmiotowej nieruchomości w posiadanie.

Jednak wybudowanie na cudzej nieruchomości urządzeń przesyłowych przez korzystające z nich przedsiębiorstwo po uzyskaniu decyzji wydawanych w procesie budowlanym nie rozstrzyga o możliwości zakwalifikowania posiadania nieruchomości, na której te urządzenia zostały posadowione, jako wykonywanego w dobrej wierze (zob. uchwała Sądu Najwyższego z 20 listopada 2015 r., III CZP 76/15, OSNC 2016/12/138, LEX nr 1958100).

Tytuł prawny do posiadania służebności, w tym także służebności przesyłu, może wynikać wyłącznie z ustanowienia na właściwej drodze tego prawa podmiotowego na rzecz podmiotu wykonującego składające się nań uprawnienia. Nie ma tytułu prawnego do korzystania z cudzej nieruchomości w zakresie treści służebności gruntowej podmiot, któremu taka służebność nie przysługuje. Źródłem powstania służebności może być zatem umowa z właścicielem zawarta z zachowaniem warunków określonych w art. 245 kc albo orzeczenie sądowe o jej ustanowieniu lub nabycie jej przez zasiedzenie. (uzasadnienie do uchwały Sądu Najwyższego z 20 listopada 2015 r., III CZP 76/15)

Długość okresu, przez który nieuprawniony musi korzystać z cudzej nieruchomości w zakresie treści służebności gruntowej w celu jej nabycia przez zasiedzenie, zależy od tego, czy jego posiadanie wykonywane jest w dobrej, czy w złej wierze. Kodeks cywilny odwołuje się do domniemania dobrej wiary przy ocenie skutków stanów faktycznych i stosunków prawnych, w obrębie których ma ona znaczenie (art. 7 kc), ale nie definiuje tego pojęcia.

Przyjęte rozumienie dobrej wiary w związku z wykonywaniem posiadania prowadzącego do zasiedzenia, w tym służebności o treści służebności przesyłu, oznacza, że za osobę zasiadającą tę służebność w dobrej wierze można uznać jedynie tego, kto korzysta z cudzej nieruchomości nie w zakresie treści dowolnego prawa, ale wyłącznie w zakresie treści służebności o treści służebności przesyłu, a w danych okolicznościach jego błędne przekonanie o przysługiwaniu mu uprawnień mieszczących się w zakresie tej służebności jest usprawiedliwione. Wytworzenie się błędnego, ale w danych okolicznościach usprawiedliwionego przekonania o powstaniu na rzecz przedsiębiorcy korzystającego z urządzeń przesyłowych posadowionych na cudzym gruncie służebności o treści służebności przesyłu musiałyby mieć oparcie w zdarzeniach, których zaistnienie mogło wywołać takie przekonanie. (uzasadnienie do uchwały Sądu Najwyższego z 20 listopada 2015 r., III CZP 76/15)

Posiadacz, który wie, że dysponuje decyzją wydaną w procesie budowlanym, która nie może stworzyć tytułu do cudzej nieruchomości w postaci służebności o treści służebności przesyłu, nie może być uznany za posiadacza służebności

w dobrej wierze, a więc takiego, który w sposób usprawiedliwiony, choć błędny, jest przekonany, że jego posiadanie służebności jest legalne. O takim zakwalifikowaniu posiadania służebności mogłyby świadczyć inne okoliczności ustalone w konkretnej sprawie, ale nie samo to, że posiadacz służebności uzyskał decyzję o pozwoleniu na budowę i na jej podstawie wznosił urządzenia, których legalnemu utrzymywaniu na gruncie ma służyć zasiadywana służebność. (uzasadnienie do uchwały Sądu Najwyższego z 20 listopada 2015 r., III CZP 76/15)

Pozwolenie na budowę z 18 czerwca 1988r., jakim dysponuje uczestnik postępowania nie może zatem uzasadniać błędnego przekonania jego poprzedników o prawie do służebności gruntowej odpowiadającej służebności przesyłu, skoro z jej treści wprost wynika jedynie zgoda na wybudowanie linii energetycznej, a nie do korzystania z cudzego gruntu w granicach odpowiadających służebności przesyłu.

Z tych względów Sąd Okręgowy – podobnie jak Sąd Rejonowy – stoi na stanowisku, że objęcie posiadania gruntu należącego do K. P., nastąpiło w złej wierze. Dlatego zarzut naruszenia art. 7 kc okazał się nietrafny.

Objęcie w posiadanie służebności gruntowej, odpowiadającej obecnie służebności przesyłu, następuje najczęściej w chwili wejścia na cudzy grunt w celu budowy trwałego i widocznego urządzenia (zob. postanowienie Sądu najwyższego z 18 sierpnia 2017r., IV CSK 609/16, LEX nr 2372558).

Ponieważ nie ma dokumentów świadczących jednoznacznie o dacie wybudowania wspomnianej linii na nieruchomości należącej do wnioskodawcy, wiadomo jedynie, że mogło to nastąpić nie wcześniej niż po wydaniu pozwolenia na budowę, czyli najwcześniej po 18 czerwca 1988r., to słusznie Sąd Rejonowy przyjął, iż datą pewną objęcia służebności w posiadanie jest 23 listopada 1988r., tj. dzień sporządzenia odbioru technicznego i przekazania do eksploatacji linii 400 kV. Przy założeniu, że w tym wypadku do nabycia służebności przez zasiedzenie wymagany jest trzydziestoletni okres posiadania, upływ terminu nastąpiłby 24 listopada 2018r. Jednak złożenie wniosku o ustanowienie służebności przesyłu w dniu 12 września 2018r. (data stempla pocztowego na kopercie k: 41), spowodowało przerwę biegu zasiedzenia (zob. uchwała Sądu Najwyższego z 21 stycznia 2011 r., III CZP 124/10, OSNC 2011/9/99).

Z tych wszystkich względów, Sąd Okręgowy podziela pogląd Sądu Rejonowego, że (...) S.A. w K. nie nabyły służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu przez zasiedzenie. Sąd prawidłowo zastosował przepisy prawa materialnego, w tym art. 305⁴ kc w zw. z art. 285 kc i art. 292 kc w zw. z art. 172 kc. Wniosek K. P. o ustanowienie służebności przesyłu za wynagrodzeniem był zasadny i w świetle art. 305¹ kc i art. 305² kc.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy oddalił apelację, stosując art. 385 kpc.

O kosztach postępowania za II instancję Sąd orzekł na podstawie art. 520 § 2 kpc, uznając że interesy uczestników były sprzeczne, zaś na etapie postępowania apelacyjnego uczestnik przegrał sprawę w całości.

Wysokość wynagrodzenia pełnomocnika wnioskodawcy została ustalona zgodnie z § 10 ust. 1 pkt. 1) w zw. z § 5 pkt. 3) rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.